

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 < 50 >
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 < 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 30.

Autonomiánk alapja.

Tegnap cikkünkben felemlítettük a katolikusok helyzetét. Irhatnánk bátran — elnyomatását. Mindenki bizonyos mértékben feszélyezve érzi magát, ha katolikus hitéről mások előtt vallomást kell tenni, de mindenki jogositva érzi magát a kritizálásra, ha kath. ügyről van szó.

Az a feszély azután nagyon szerényekké tesz bennünket, kritikusainkat pedig vakmerően durvákká.

Kimutattuk, hogy nincs okunk feszélyezni magunkat, ha egyházunk ügyéről van szó, s nincs jussa másoknak elítélni bennünket, ha egyházunk jogait védjük, hisz hazánk történelme, egyházunk dicsősége.

Honnan van mégis, hogy a kath. embert bárki meri támadni, s alig akad, aki a támadást vissza verni merészkednék?

Egy katonát nem igen mernek megbántani — miért? mert aki katonát bánt, a katonasággal gyűlik meg a baja. Ugyan így van zsidóval, protestanssal szintén. Ezeknek van szervezetük, mely együvé tartozóságukat vérükbe oltja és sem a katona, sem a zsidó, sem a protestans nem érzi egyedül magát soha, háta mellett bajtársai, vagy hitsorsosainak légiója.

Nekünk nem volt idáig ilyen szervezetünk, egyenkint éreztük magunkat katolikusoknak csak, összetartás nélkül — s míg a támadók hadsereget érezhettek hátuk mellett — mi magunkba egyenkint védekeztünk.

Bizony a harcz nem volt egyenlő — a támadás mások részéről nem vallott bátorságra — s a védekezés előli kitérés részünkről nem volt egészen gyávaság.

Hol késett hát az autonomia, mely össze forraszson bennünket, s mely erőnk teljes kifejtéséhez szükséges?

Rossz idők akadályozták életbelépését. Az udvari kancellária és a helytartótanács, ez a Magyarországon mindig népszerűtlen két intézmény volt közege legujabb időkig a királyi patronátusnak s ez a két közeg többet ártott, mint használt a magyar katolicizmusnak, sőt II. József alatt majdnem megfojtotta egyházunkat ápoló karjaival. Ezen időkben persze szó sem lehetett autonomiáról, hiszen a katolikus vallás állam vallás volt.

Az 1848. XX. törvénycikkben azonban megtestesülést nyert a vallási viszonyosság, s bár dr. Laurán Ágoston nagy történelmi és logikai apparátussal kétségen kívül helyezte, hogy régi törvényeink avita, hereditaria, non recepta religionak nevezik a kath. vallást, mégis az uzus folytán a viszonyosság reánk is alkalmazva lőn s az ez elleni vita csakis akademikus becsü.

A debreczeni superintendensség elérte célját s az antiqua religió egyenlővé lett a receptákkal 48 óta.

De éppen ez ad jogczimet az autonomiára az állammal szemben, ha ugyanis az állam nem tesz különbséget a felekezetekkel szemben, akkor ha a többi felekezeteknek megadta az autonómiát, meg kell adnia nekünk is.

A püspöki kar éber volt s az 1848. XX. t.-cz. által megváltozott viszonyokat felismerve »Pozsony, 1848. sz. György hava« dátummal memorándumot nyújtott

be Rónay János által, melyben autonómiát kér.

Deák Ferencz pártolta e kérvényt, Kossuth egy fogással elmellőzte.

Később szörnyen megbánta Kossuth s a »Hivatalos Közlöny« 135. számában egybehívja 1849. aug. 20-ra az aut. kongresszust, de mielőtt ez megszülethetett volna, a Kossuth kormány kimult.

Ujból 1867-ben br. Eötvös József, ideális, igazság szerető lelke sugallatára felveti az aut. kérdését a primáshoz leveleiben. Erre Simor hgprimás 1867. szept. 8-án válaszol s már 1867. okt. havában a püspöki kar egy aut. tervezetet dolgozott ki.

1868. okt. 1-re a püspöki elaboratum megvitására egy vegyes bizottságot hívott össze a primás, hol a haza bölcse Deák vezette be a vitát gyönyörű, igazi vallásosságot árasztó beszédjével.

Ezen előkészítő kongresszus kidolgozott választási szabályzatát a király 1869. szept. 26-án hagyta jóvá s 1870 év nyarán a választások megejtetvén okt. 26-án gyűlt össze a congressus.

Az első ülések formásokkal teltek el, majd a VI-ik ülésen br. Josika Lajos indítványára 27 embert választanak egy bizottságba, mely az aut. testületek jogkörét kodifikálja. A bizottság 1871. febr. végén bevégezte munkáját, mely harmadszori felolvasásban el is fogadtatott. Ezen eredményben nagy része volt dr. Schlauch Lőrincz képviselőnek, mostani bibornok főpásztorunknak, ki a XIII-ik ülésen márcz. 16. tartotta nevezetes óriási beszédjét, mely az elaboratumot győzelemre segítette a radikális párttal szemben.

XXV. ülés tartatott s 1871 márczius

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bankárné kis kazettájának története.

Irta: Sz . . . y D . . . s

Rozsaszínű pongyolában ül a szép fiatal bankárné boudoirjában frisernője előtt s a lapok béli tudósítási rovatát vizsgálja fürkésző szemekkel; — egyszer csak egész örömmel olvassa fenhangon frisernőjének: nagyszerű az atletikai klubnak ma nagy tánc-estélye lesz a redutban, kitűnő erre okvetlen elmegyünk kapacitálni fogom az öreget. Mert Emillt — ki első ideálja volt s kit már majd két hó óta nem látott — ott olvasta a rendezők névsora között, és innen volt a nagy öröm és kedv.

Nyomban meg is nyomta a villanyesengőt s a besiető szobalánynak meghagyta, hogy siessen a nagyszobor ur szobájába és azonnal hívja fel Jön Arthur az öreg 70-es bankár s őszbevegült parókáját simogatva, mosolyogva kérde: mit kíván művészkám? Nos — hogy mit? — szól az életének még csak 31 ik tavaszába lépő bájoló szépségű asszony, ki a bálokban rendszeren bálkirályné és azok fénypontja szokott lenni — férje elé lépve nyakát átkarolva és hízogó hangon így szól: kedves jó apuska ugy-e elmegyünk? . . . Jó de hová szivecském? . . . Azzal ne törődjön

csak igérje meg, hogy elmegyünk, . . . ugyebár el? . . . No de azt se tudjam hogy hova? Ez lehetetlen! A kis gonosz asszony nem szól, csak hízogó mosolyog és csókolgatja férjét, míg végre az öreg ellágyulván nem tudott elmentálni a kis macska hízogósságának s blindre bele egyezett neje kívánságába és így szól: no nem bánom elmegyünk csak halljam már hogy hova. De a kis macska asszony mindaddig nem árul el, míg férje becsület szavát nem adta, hogy csakugyan elmennek. S midőn már erre is rábirta férjét akkor rukkolt ki vele, hogy az atletikai klub mai tánc-estélyére.

A különben is nagyon féltékeny férj feje felett, e szavak halattára, összecsapott a vilám s meredt szemekkel nézve nejeire kérdé: de Karolin, hogy jut ilyesmi az eszedbe? az atletikai bálba? hisz az lehetetlen! és, hogy? én nem vagyok tagja a klubnak, de még ösmerőseim sincsenek, kikannak tagjai lennének; hogy mennék tehát ilyen helyre. Talán még táncolni is szándékoznál? . . .

Persze! volt a határozott rövid válasz s nagyot csipve férje arczán, e szavakat ismételve: becsületszó . . . becsületszó . . . és ott hagyta őt a fakepnel.

A meglepetések közepette magára hagyott férj összeránczolt homlokkal, lehangoltan távozott szobájába és a legyőzhetlen féltékenysége szünet nélkül fokozódott és egyre csak azon

tűnődött, hogy honnan neje nek ez a hirtelen és erős elhatározása.

És míg így tépelődék szobájában, ez alatt neje befogatott s már egy óra mulva a váczituzában válogatott a szebbnél szebb báli toalettek között . . . Nem fogunk elmenni! Így morfondirozva magában a férj s parókáját önkakaratlanul lekajja fejéről s szobájában izgatottan fel-alá járva, kelve, azt a pamlagra veti; majd leül hinta székébe és a hírlapokat böngészgeti.

E közben haza tér neje és a szobájába lép. Szervusz édes öregem, már itthon is a toalet, jöjj csak nézd mily gyönyörű, világos zöld selyem, brüsszeli csipke dísszel, ugy-e szép lehet? s ezzel férje karjába kapaszkodván vonzóla őt magával. Az öreg eltitkolván haragját és féltékenységét, ismét kérdé nejét hát nem is tréfálsz, csakugyan komoly szándékozd van menni a bálba?

No csak ne tetesd magadat Alfred, hisz ugy is tudom, hogy te is örömmel jösz és ezzel a másik szobába értek, hol a gyönyörű kosztümöt két segéd pakolgatta kifele.

Alfréd a papucskormány alatt élő hős férj szinleg jó képett vágott és jó kedvet mutatott a segédek előtt és szó nélkül fizette ki a pár száz forintot kitevő számlát és dühösen tért vissza szobájába. Tűnődni, gondolkozni kezdett, hogy miként is lehetne e bálba menettel megakadályozni, de semmi ok s a ruha már kész,

30-án berekesztette Simor primás a kongresszusi üléseket. Junius hó 12-én át nyújtatott a királynak a kath. kongresszus munkálata, ki azt kegyesen fogadta és átküldte alkotmányos hozzájárulást végett a kormányhoz, hol megfeneklett, vagy Trefort szerint a fiókban maradt.

A mostani kongresszusnak az lesz tehát a feladata, hogy előrántsa a fiókból azt az elaborátumot s eselleg itt ott megvitatta, életbe léptesse.

Ime van alapja, jogi erős megdöntetlen alapja autonómiánknak, s mi jussunkat követeljük csak, ha az autonómiát megvalósítjuk.

Mindenki bátran léphet a választási urnához s e joga gyakorlásánál ne engedje terrorizálni vagy vissza tartani magát mások megjegyzéseire, vagy numusként használt frázisai által.

Nem akarunk nyomorék inzurgensek maradni más felekezetek rendes hadaival szemben, de kívánjuk az autonómia várát, mely védjen, ha támadnak s melynek sánczai megmutassák saját jogaink határát, nekünk is ellen feleinknek is. Egyházunk szervezett védői akarunk lenni mi is, kik nem támadunk ugyan másokat, de aztsem fogjuk tűrni, hogy fű-fa belénk akadjon, hogy boldog-boldogtalan belénk köthessen. Ehhez jogunk van, s e jogunk félszázadra nyulik vissza.

Szent a mi jogunk, csak bátorság és összetartás is legyen a szent jog kivívásához.

P—y.

A kath. autonómia alapelvei.

(Sz. E.) A kath. autonómiai szervezetnek alapjait, a melyeken az egész munkát nyugszik, képezik: 1. az egyenes választással választott országos, megyei és egyházközségi gyűlések és az ezek által választott tanácsok, 2. az egyházi és világi elemnek egy és kétharmadban megállapított számaránya. Mind e két alapvet beható tárgyalásokon vitatták meg, melyekben a püspöki kar is résztvett és melynek megállapításához hozzájárult.

E két alappodoltnak sértetlen fentartása kell, hogy kiindulási pontját képezze a jövő autonómiai szervezkedésnek. Nem képzelhetnénk

tehát nincs mentség, ismét egy irtóztató éj gondolá magában végig nézni az udvarlók seregét a bálteremben, miként bálványozzák nejét és környékezik körül.

Igy tépelődve magában, egyszerre csak egy kitünő eszme jutott eszébe és felugrott székéről, kalapját véve egész nyugodtan távozott.

* * *

Hét óra mulott már, a szép asszonyt az egész ház népe öltözteti, csinosítja, mikor egyszer jön a férj és így szól nejéhez: nini hát már magácska készen is van, no akkor magam is megyek és öltözködöm és ezzel eltávozott szobájába, hol nyomban klack, lack és frakkba vágta magát és belépe nejéhez, kit a helyett hogy gálába talált volna, kikelt arczczal egész negligében az ablak párkányán kikönyökölve találta s ki e szavakkal fogadta:

— Nem megyünk Alfréd sehova, vetkezz le, migrénem van s nem jól érzem magam. A férj hunyoritva egyet szemével, vigan tért vissza szobájába, hol gyorsan átöltözködött, elővéve íróasztala fiókjából a nejétől elcsempészett kis kazettát, melyben neje műfogait szokta tartani s melynek hiánya okozta otthonmaradásukat és győztesen tért vissza vacsorázni.

*

Ez a bankárné kis kazettájának története.

autonómiánkra nagyobb szerencsétlenséget annál, ha e két alapelv felett indított felesleges vitával — mert hisz eleget megvoltak azok vitatva vannak idején — magát az egész szervezkedést meghiusítani akarnák.

A közvetlen választás megkívántatikugyanis azért, mert az országos gyűlés nem csak a jogok elosztásával foglalkozik, de esetleg terhet is ró az egyházközségekre, hitközségi adót vet ki, az iskolák fentartására, a papság anyagi helyzetének javítására a bivek hozzájárulását rendeli el s ezt mással, mint egy alkotmányos uton választott testülettel elrendelni, nem lehet.

A világiak kétharmad többségének elve is megnyerte a püspöki kar hozzájárulását és így újra vitába nem is volna vonható, vagy ha ez mégis megtörténne, népszerűtlenné tenné az autonómiát még az esetben is, ha sikerülne a kongresszusról ezen álláspont képviselőit — teljesen kiszorítani.

A kérdés ezen mesterséges elfojtásának szomorú következménye lenne, annál is inkább, mert a felekezeti apostolai kihasználhatnák azt saját céljaikra, a közvélemény előtt pedig, melynek organumait a sajtót és a parlamentet a számitásból kihagyni nem szabad, népszerűtlenné tennék az egész autonómiát és habár egyházi szakadástól félnünk nem is lehet, annyi bizonyos, hogy a hatalmi körök egyoldalú fejlesztéséből származható gyűlölet ellen is biztosítani kell szervezkedésünket. Az egyházpolitika okozta szakadást csakis a világi elemnek adott jogokkal lehet áthidalhatni, autonómiánkat csakis ily uton lehet biztosítani.

Ohajtjuk tehát, hogy az autonómiai kongresszus mindenekelőtt tartsa fenn az egyházi és világi képviselők közt az egy és kétharmad arányszámot és az országos egyházmegyei és egyházközségi gyűlésekre a közvetlen választást.

Az autonómia jogkörének megállapításánál Vasary Kolos hercegprimás körlevelének határozatait követve, az autonóm szervezet elé tartozóknak jelöljük meg 1. a kir. patronátusból kifolyólag kir. megbízás folytán ezideig a kultuszminiszter által kezelt ügyeket, tehát a nagyobb javadalmakra való hármas kijelölés, a kath. alapok és alapítványok kezelési és ellenőrzési jogának átvételét, 2. azon jogokat, melyeket a püspöki kar átenged; ilyenek pl. az iskolák felügyelete a vallásoktatás kivételével, az egyházközségi vagyon kezelése és az egyházi javak kezelésének ellenőrzése, 3. azon jogok, melyeket az állam átenged, azon a czímen, mert e jogokat a protestáns autonómia is gyakorolja, ilyenek az iskolai autonómia, az egyházi és iskolai vagyon és alapítványok kezelése. E három pont képezi az autonómiának lényegét, belső tartalmát, míg az egy és kétharmad arány és az egyenes választás elve a szervezetnek külső keretét adják.

Ezen az autonómia külső tartalmául megjelölt három pontra nézve, elég utalnunk arra: hogy a püspöki kar és az egész 1871-iki kongresszus azokat elfogadván ez oldalról ellenük elvi kifogás nem emelhető, 2. hogy e hármas alapelv bentfoglaltatik Eötvös József br. levelében s így az államkormányzat részéről sem kifogásolható, a mint az 1871-iki kongresszuson sem emelkedett egy hang sem, mely ezen a protentánsok autonómiájának is megadott jogokra nézve az állam illetékességét vitatta volna, 3. hogy nem ellenkezik az a királyi patronátussal sem, sőt ez az egyetlen módja, hogy a király személyéhez kötött jogositványok a történeti jogfejlődéshez hiven, az állami közegek folyásától megtisztítva gyakoroltassanak, 4. hogy ez az egyetlen mód, mely mellett a létező jogkörök megbolygatása nélkül kölcsönös jóakarrattal legkönnyebben valósíthatjuk meg az autonómiát.

Összefoglalva a mondottakat;

1. a kath. autonómiának szervezeti alapja az egyenes választáson alapuló és egyharmadában egyháziakból, kétharmadában világiakból álló alkotmányos gyűlések és azoknak választott tanácsai.

2. a kath. autonómia jogkörét képezik: a) a királyi patronátustól eddigi megbízatásból a kultuszminiszter által intézett ügyek átvétele, b) a püspöki kar által átengedett jogok, c) az államkormányzat által a felekezetek autonómiájának megadott összes jogositványok.

3. a kath. autonómia belső tartalmát ad-

ják: a) nagyobb javadalmakra és czimekre való hármas kandidáció joga, b) a kath. alapok és alapítványok átvétele, kezelése és felhasználása, c) az iskolai autonómia a protestánsoknak megadott terjedelemben.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 30.

A képviselőház mai ülése délelőtt 1/11 órakor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Molnár Antal, gróf Teleky Sándor, Rakovszky István.

A kormány részéről jelen vannak: Bárány Dezső, Lukács László, Erdély Sándor.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Következik Rátkay László indítványának tárgyalása a segesvári Petőfi-szobor megkoszorúzása tárgyában.

Elnök: Kíván valaki hozzászólni a tárgyhöz? — Nem. — Ugy azt hiszem, kimondhatom a Ház határozatát, hogy egyhangulag koszort helyez Petőfi Sándornak segesvári szobrára. (Általános helyeslés.)

Következik a napirend értelmében a czukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Rakovszky István jegyző: Papp Elek!

Elnök: Papp Elek képviselő ur nem lévén jelen, következik már most Rakovszky István zárbeszéde. (Papp Elek ez idő alatt bejön a terembe.) Mivel Papp Elek képviselő ur megérkezett, azt hiszem őt illeti meg a zárszó joga.

Papp Elek: Nem szeretné, ha beszédét ugy fognák fel, hogy a békés hangulatnak utjában akarna állani; de nem engedheti meg, hogy a czukorprémiumról szóló javaslat vita nélkül menjen keresztül. Azt sem hagyhatja szó nélkül, hogy a pénzügyminiszter nem nyújt egy reménysugarat a gazdaközönség sorsának megkönnyítésére nézve. A czukorprémium helyett foglalkoznák inkább a gazdák sorsának javításával. A pénzügyminiszter azt hangoztatta, hogy a magyar ipar védelmére közös vámterület kell. Ebben téved a miniszter, mert csak az önálló vámterület segíthet a magyar ipar bajain. A függetlenségi párt nem a nagy tőke ellen küzd, hanem a kormánynak azon törekvései ellen, hogy a nagy tőke érdekében teljesen elhanyagolja a gazdák és iparosok érdekeit. Ajánlja végül elfogadásra a saját határozati javaslatát. (Helyeslés balról.)

Elnök: Jelenti, hogy Rakovszky István és Holló Lajos lemondtak a zárszó jogáról s így Lepsényi Miklóst illeti a szó.

Lepsényi Miklós: A javaslatból arról győződött meg, hogy a kormány a gyárosnépnek nagy barátja. Fejtegeti, hogy a kivitel támogatása helyett a belfogyasztás emelésére kellene törekedni. Ha a czukorgyártásnak prémiumot adunk, akkor mindazon iparágaknak prémiumot kellene adni, amelyek tultermelést mutatnak föl. A községi adókezelésről beszél ezután.

Elnök: Figyelmezteti, hogy térjen a tárgyra. Lepsényi Miklós: Végre rátér a községi adókezelésre.

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy az elnöki felhívást tartozik respektálni.

Lepsényi Miklós: A bürzeadóra tér át ezután s a bürzeadó behozatalát sürgeti. Kijelenti végül, hogy névszerinti szavazást fog kérni határozati javaslatára, hogy megtudja, kik a nép igaz barátai.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után:

Szünet után Lukács miniszter beszélt s védelmezte a javaslatot.

Elnök: Minthogy Lepsényi képviselő határozati javaslatára névszerinti szavazást kért, a szavazást a Ház holnapra halasztja.

Biharvármegye mezőgazdasági állapota.

Nagyvárad, július 30.

Biharvármegye a jövő havi megyei közgyűlési bizottsági ülésen fogja beterjesztetni a miniszterelnökhöz a félévenként szokásos hivatalos jelentést a megye idei első félévi mezőgazdasági állapotáról. Ebből a jelentésből alantabbadjuk a mezőgazdasági viszonyokra és állatügyre vonatkozó résznek kivonatát, mely világos, általános képét adja megyénk idei termési eredményének. A jelentés a következő:

A mezőgazdaság állapota.

A mezőgazdasági termények állása kedvezőtlen s a nagyobb részt már befejezett aratás eredménye igen gyenge. A folytonos eső és heves szél folytán a buza rozsdát kapott s megdőlt, elgázosodott, úgy hogy nagy területeken csak sok ügygyelbajjal lehetett learatni. A rozst ezen felül egyes járásokban a kőd is bántotta, mely a szőlő és gyümölcstermésben is sok kárt okozott. A zab fejletlen. A tengeri vetésre szánt földek egy része paragon maradt, mert a tavaszi folytonos eső a vetést akadályozta, a tengerivel bevetett földek nagy része most is kapálatlan, a burgonya sok helyt rothadásnak indult. Széna mennyiségileg sok volna, de minőségileg silány, mert ismételve megázott, részben megpenészedett. E mellett a kaszálókat a gyakori rohamos esőzések következtében a hegyekről lerohanó víz beiszapolta, részben hasznavehetetlenné tette.

Az időjárás a mezőgazdasági terményekre nézve a tavaszig kedvező, azóta állandóan kedvezőtlen volt.

Elemi csapások helyenkint fordultak elő, mint vihar, jégeső, felhőszakadás, s általában heves esőzések, melyek a szabályozatlan folyók, patakok vidékén ismételve, így a Berettyó és Bisztra patak mentén a margittai vidéken 20—25 izben okoztak áradást s idéztek elő nagy összegekre menő károkat. Egyes patakok hirtelen áradása épületeket is megromgált és a hasznos állatokban is tett helyenkint kárt.

A káros állatok és növények kiirtása tekintetében tettek intézkedések, de a hernyó irtásnak a tenkei és a m.-csékei járásokban nem volt kívánt eredménye, amott azért, mert a gyümölcsösök jobbra az erdőségek közelében vannak, honnan a kipusztíthatlan mennyiségű hernyó a már lehernyózott gyümölcsfákra is átesapott, emitt pedig azért, mert óriási nagymennyiségben lépett fel.

A mezőgazdasági termények, állatok és állati termékek értékesítése és szállítása körül sok nehézséget okozott a rendkívüli időjárás által megromgált utak kedvezőtlen állapota és a nyomott árak, melyekhez még a járványok folytán helyenkint elrendelt zárlatok és forgalmi korlátozások is járultak.

Az állategészségügy és az állattenyésztés.

A hasznos állatok egészségi állapota kedvezőtlen volt, kivált a sertésvész miatt, mely a múlt év folyamán a vármegyében óriási pusztításokat tett s a tél folyamán is szörványos elhullásokban jelezte, a tavasz és a melegebb évszak beálltával is még veszélyesebb járványszerű jellegű öltött, de még sem oly általános kiterjedéssel, mint az elmúlt év alatt, minek oka egyrészt abban is keresendő, hogy a sertés állomány nagyon megfogyott, némely községekben pedig teljesen tönkre ment. A sertésvész ellen alkalmazott óv-rendszabályok kevés, vagy éppen semmi eredményre sem vezettek. Más járvány az elmúlt félévben nem észleltetett.

Az állategészségrendőri intézmények működése kielégítő volt, mulasztás nem fordult elő, csak a beéli járásban áll fenn az az abnormis állapot, hogy az állatorvosi állást ismételt pályázat után sem sikerült betölteni, mivel ezen állásra pályázók nem jelentkeztek.

Az állattenyésztés emelése érdekében első tendő a megfelelő apaállatok beszerzése, mely az egyes szegényebb és elmaradottabb községekben is folyamatban van, amire különben záros határidő kitűzésével köteleztettek. Mennlovakat azonban nem minden járás községei lesznek képesek beszerezni s ezen hiányon a fedeztetési állomások beosztásával lesz segítve.

A járási mezőgazdasági bizottságok mindenütt megalakultak és működésüket az apaállatok megvizsgálásával megkezdették, mely vizsgálat befejeztetett és eredménye a köztenyésztésre szánt apaállatok állományának kiegészítésében fog nyilván-

nulni, amire vonatkozó konkrét intézkedések minden egyes községre nézve meg vannak téve.

Az állattenyésztési felügyelő tevékenységéről a bizottság ezuttal nem nyilatkozhatik, mivel ezen állás nem rég lett betöltve és a felügyelő tevékenysége sem tűntethet fel észrevehető eredményt rövid félév alatt.

Autonómiai mozgalmak egyházmegyénkben.

Választási határnapok Nagyváradon.

A felszólamlások szabályszerű, illetve kedvező elintézése után az autonómiai congressusra küldendő világi képviselő választása az ötös bizottság megállapodása szerint és előtt ngyvárad-olaszi róm. kath. plébánia területén július 31-én augusztus 1-én 2-án, az az ma szombaton, vasárnap és hétfőn fog megejtetni a megtekintés, esetleg felszólamlás végett 8 napon át már kiteve volt választói névjegyzék szerint, a várad-olaszi róm. kath. fiu iskola IV. osztályának tantermében (fő-utca 819. sz. a.) A szavazás reggeli 9 órától déli 12-ig, és délutáni 3 órától esti 6-ig személyesen és nyilvánosan történik.

A választási határnapok a plébániai templomban is kétszer meghirdettetnek. Ezek előrebocsátása után tisztelettel felkértek a választók, hogy a nagy horderejű autonómiai ügyben szavazási jogukkal élni és szavazatukkal a képviselői megtisztelő állásra csakis oly férfit emelni sziveskedjenek, kit hitbuzgó, és szivben, lélekben s tetteikben hű és tántorithatlan katolikusoknak ismernek és tartanak.

Nagyvárad-Olaszi, 1897. július 25-én.

Dencs János,
bizottsági elnök.

Választási határnapok a ngyvárosi róm. kath. plébánia területén.

Az autonómiai congressusra küldendő világi képviselő választása az ötös bizottság megállapodása szerint július 31-én augusztus 1-én és 2-kán, azaz ma szombat, hétfőn fog megejtetni a ngyvárad-ujvárosi róm. kath. fiuiskola (Körös-utca) I. osztályu tantermében. A szavazás reggeli 9-órától déli 12-ig és délután 3 órától esti 6-ig személyesen és nyilvánosan történik.

Nagyváradon, 1897. jul. 27.

Nemeskey Andor,
bizottsági elnök.

Választás Várad-Velenczén.

A kath. autonómiai congressusra a várad-velencei egyházmegyéből küldendő követ megválasztására a ngyvárad-velencei plébániai egyház területén a szavazás a helybeli rk. finépiskola tantermében augusztus 1-től augusztus 3-ig lesz. Augusztus 1-én, vasárnap délelőtt fél 11-től 12-ig, délután pedig 4—6 lehet szavazni. Augusztus 2-án és 3-án hétfőn és kedden pedig délelőtt 9—11-ig, délután 4—6-ig lesz a szavazás. Miről e plébánia területén lakó 24 évet betöltött és korosabb róm. kat. férfiak tisztelettel értesítetnek.

Kelt Nagyváradon, 1897. július 26-án.

Gabriely Lajos,
elnök.

Autonómiai választások a várad-egyházmegyében. Élesden f. hó 25-én délelőtt 11 órakor a szent mise végeztével ment végbe az autonómiai képviselő választás a róm. kath. plébániai hivatalban. A plébánia területén összesen 132 szavazóból csak 27 jelenvén meg ebből gróf Batthiány József élesdi kegyur kapott 21 szavazatot, dr. Hoványi Gyula jogtanár 6 szavazatot, így tehát gróf Batthiány József 15 szótöbbséggel lett megválasztva. Szarvason f. hó 27-én fejezték be az autonómiai választásokat: daczára a mezei munkával való rendkívül módoni elfoglaltságuknak, az összesen 340 választó közül 184 szavazott le. Mindannyian gróf Wenckheim Gézára.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Július 31. — Augusztus 2. Autonómiai congressusi képviselők választása Nagyváradon.

Augusztus 1. Kaszinó bál Vaskóhn.

Augusztus 2. Biharvármegye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Augusztus 5. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.

Augusztus 5. Táncmulatság Érkenézen.

Augusztus 8. A brátikai fiatalok táncmulatsága a gör. kel. templom javára.

Augusztus 14. A belényesi tűzoltó egyesület nyári táncvigalma.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—29. Lóversenyek Nagyváradon.

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Régészeti és történelmi múzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A bibornok hazaérkezése.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok 4 heti fürdőzés után Mayer Antal püspöki könyvtárnok kíséretében a tegnap esti 7 órai gyorsvonattal Ischlből hazaérkezett székhelyére. A bibornok 3 napot Budapesten is töltött, haza felé jöttében.

* **Személyi hír.** Dr. Perjéssy Mihály, az új nagyvárad kir. ügyész tegnap visszautazott Fehértemplomra.

* **Biharvármegye és a párisi 1900-iki világkiállítás.** Báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszter tegnap megküldte a megyének az 1900-iki párisi nemzetközi világkiállítás általános szervezeti szabályzatát egy vastag füzetben azon czéllal, hogy a megye területéről netán résztvenni akaró kiállítók abból minden a kiállítást illető tudnivalókra nézve magukat tájékoztathassák. A magyarázatokkal és felvilágosításokkal telt füzet a franczi kereskedelmi ipar, posta és távirada miniszter által kiadott «actes organiques» czimű közlemények hivatalos magyar fordítása. A füzetet a város, a kereskedelmi és iparkamara, az ipartestület stb. is megkapták. A kiállításban résztvenni óhajtok e helyeken tehát megtudhatnak mindent, amit a kiállításra nézve tudni óhajtanak.

* **A legtöbb adót fizetők Biharvármegyében.** A Biharvármegye területén legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének alapul szolgáló adóhivatali kimutatások a megyei székházban, az alispáni kiadóhivatal helyiségében augusztus hó 1-től 9-ig megismerhetők, Felszólamlások, valamint a kétszeres számításra igényt tartók irásbeli felszólalásait ezen idő alatt a nevezett hivatalban, vagy szóval az igazoló választmány aug. 9-iki ülésén bejelenthetik.

* **A megyei utak javítása.** Az az akció, mely megyszerte megindult a megyei utak rosszabb állapota miatt s mely rosszabbra lapunk mutatott rá legelőször, most már némi eredményre vezetett. A vezető férfiak is megköszönltek ezt a körülményt s igyekeznek rajta segíteni. Mint levelezőnk írja, — a margittai

megyei utat most nagy javítás alá vették. Most már egyre-másra hordják a kövicset erre az utra, mely valóságos minta a rosszaságára nézve. A javítás Bihartól-Margittáig tart s észre már talán járható ut lesz e vidéken.

* **Besseney György szobra.** Tudvalevőleg Bihar megye egyik kis községében nyugosznak a magyar testőrök egyik legkiválóbbikának: Besseney Györgynek hamvai, ki Szabolcs megyében született. Szabolcs megye a múlt évben elhatározta, hogy nagy fiának, a ki 1747-ben született és most van születésének 150-ik évfordulója, éreszobrot emel s ezen szoborra Szabolcs vármegye pályázatot hirdetett. A pályázók közül Kallos Ede mintázata nyerte el Szabolcs megye tetszését s így Kallos Edét bízták meg a szobor elkészítésével. Besseney Györgynek a tudományos akadémiában van egy arcképe, a hol a költő jobb kezét csipőjén tartva, bal kezében pedig kardja markolatját fogva, van lefestve. Kallos Ede szobra, melynek nagy mintázata most készül, úgy ábrázolja Besseney Györgyöt, hogy bal karját mellén keresztül jobb karjára fekteti, jobb karját álla alá emeli a költő és gondolkodó fejét kezének három ujján pihenteti. A szobor Besseneyt díszes gárdista unifermisban ábrázolja. A szobor talapzata, mely 3 méter magas lesz, kemény mészkőből készül. A talapzat, valamint a szobor a Mária Terézia korabeli barokk jelleggel hordja magán. A szobor Nyíregyházán a vármegyeház előtti teret fogja díszíteni.

* **A városi árvaház működése.** A Nagyvárad városi árvaház rövid működése óta igen szép eredményt mutat fel; beigazolta, hogy mily égető szükség volt ennek a humanus intézetnek a létesítése. Jelenleg 16 szegény árva nyer teljes gondozást s folytonosan tovább fejlesztik, hogy áldásos hivatását minél fenségebben tölthesse be. Az árvaház felügyelő bizottsága tegnap délelőtt ülést tartott a városházán, dr. Bulovszky József elnöklete alatt. Jelen voltak: özv. báró Gerliczy Félixné, Mezey Vilma, dr. Hovanyi Ferencz, Stark Gyula, Papp János, Ragány János, Darvassy Lajos, Csák Máté, Dus László, dr. Grámm Károly, Szüts Dezső jegyző és Bordé Károly árvaházi gondnok. A gondnok számadását a január-juniusi félévről jóváhagyták. Az árvaházba felvettek két árvát: özv. Aggod Lajosné 10 éves Lajos fiát és özv. Tolnay Ferenczné 10 éves Ferencz fiát. Pótlás végett, mivel hiányosan volt felszerelve visszaadták Kálmán Dávid, özv. Rác Jánosné és özv. Simonka Gáborné kéréseit. Megállapították, hogy a férfi választmány hetenkint látogatja meg az árvaházat. A női választmány saját hatáskörében állapítja meg a látogatások sorrendjét. Apróbb belügyek elintézése után dr. Bulovszky József polgármester a legelismertebb hangon köszöntötte meg a nő választmányt s különösen özv. báró Gerliczy Félixné és Mezey Vilma urnők buzgóságát, melyet az árvaház érdekében kifejtettek. Gondnok bejelentette, hogy a növendékek az iskolában jó eredménnyel végezték a tanévet. Végül elhatározták, hogy felkéri Des Escherolles Kruspér Sándornő urnőt, miként a női választmány elnökségét fogadja el s a választmányt hívja össze.

* **A biharmegyei köz-kórház kibővítése.** A megyei kórházi igazgató választmány tegnap délelőtt ülést tartott a megyeháza kis termében. Az ülésről szóló tudósítást helyszűke miatt lapunk holnapi számában adjuk. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a biharmegyei köz-kórházat, melyet csak alig pár éve bővítettek ki, a közel jövőben egy új beteg-pavillon építésével fogják újra megnagyobbítani. A pavillon a köz-kórháznak a I. sz. püspökségi kert és a volt Göndöcs-féle telek által határolt résznek lévő dombon fog épülni.

* **Az egészségügyi felügyelő Nagyváradon.** Mint már említettük, Dr. Miskolczy Imre budapesti országos egészségügyi felügyelő pár

nap mulva Nagyváradra érkezik. A rendőrség most nagyban készül a fogadtatásra, hogy mindenben kinyerjék a megalégedését a felügyelőnek. Tavalyi itt léte aloalmával is a legnagyobb megalégedéssel ment el Nagyváradról.

* **Bucsu vacsora Kargernál.** Kedélyes bucsuestére gyűltek össze tegnap este Karger Sendor pompás nyári mulatójában a helyi posta és távirda igazgatóság tisztviselői, az egész hivatal előtt köszöretet és tiszteletben álló derék kollégájuk Udvarny Imre számtanácsos tiszteletére, kit innen Budapestre helyeztek át s állását már elsején el is foglalja. A vacsora alatt több szép toasztokat mondtak, melyekre Udvarny meghatóttan szép szavakkal válaszolt. A jó hangulatban lévő társaság csak éjfél tájban oszlott szét. A jó hangulatot emelte Karger kitünő ellátása s a felszolgált tiszta itala.

* **Biciklis bucsujárók.** Mint levelezőnk jelenti, az idei bucsujárások is a kerékpár jegyben történnek. Mária-Radnára, ahol az idén százezernél több zarándok fordult meg, a napokban Temesvárról érkezett egy közel ezer főre rugó bucsus csapat, melynek sorában mintegy 45 férfiből és nőből álló kerékpáros zarándok keltett mindenütt, a merre az utjuk vezetett, óriási föltűnést. A bucsujárást vezető pap felsőbb helyről nyert utasítás alapján engedte meg a bucsusoknak a kerékpár használatát.

* **Uj fürdő Bihar megyében.** A régi időkben, híres fürdő volt a Szalárdi »Savanyú-kut« azonban jelenlegi tulajdonosa, nem látta elég hasznosnak és betömette a hanyatló fürdőt. Azóta többen akarták felállítani az alvó fürdőhelyiséget, de mindannyiszor sikertelenül, mert nem láttak kellő garanciát arra nézve, hogy a fürdő ismét a régi hírnévre vergődik és virágozni fog. Most azonban ismét kísérletet tesznek s valószínűleg ez uttal eredményre fog vezetni a kísérlet. Mint levelezőnk írja, egy budapesti konszorcium állt össze s elhatározták, hogy ezen a helyen ismét egy gyógyfürdőt fognak felállítani. Már jövőre hozzá fognak az építkezésekhez azon esetben, ha a telek tulajdonosával megkezdendő alkudozások kellő eredményre fognak vezetni. Szép emeletes fürdőt terveznek, amely körül nagy parkot alakítanak s a ma is meglévő erdőt pedig új utakkal fogják ellátni s fákat ültetni a pusztá helyekre. Kíváncsiak vagyunk, hogy milyen eredménnyel fog járni a fáradozás, hogy a terv nem dől-e ez alkalommal is dugába.

* **Utrendészeti kihágások büntetése.** A miniszter tegnap tudatta a vármegyével, hogy egyes törvényhatóságok kérdezősködése folytán elrendeli, miszerint ezentúl a külföldiek vagy más megyebeliek által elkövetett utrendészeti kihágások alkalmával joga van tetten érés esetén a hatóságoknak a kihágást elkövető atyafiakat azonnal letartóztatni s elcsukni. Okot erre az adott, hogy igen gyakran előfordult, miszerint valaki utikihágás esetén tetten érvén, hamis nevet s lakhelyet vallott be s így megszabadult a büntetéstől. — A miniszter ajánlja továbbá, hogy a megyék alkottasának szabályrendeletet arra, hogy ezentúl az országutakon járó kocsikon egy kis tábla legyen felszegezve, melyen a tulajdonos neve rajta legyen.

* **Uj gyárak Bihar megyében.** Gyurkovits Kornél a m. kir. államépítési hivatal főnöke a napokban terjesztette be a megyéhez az idején első felében Bihar megye területén létrejött új gyárakról szóló jelentését. — E szerint az idén a következő új gyártelepek alakultak meg a megyében: Szabó Sándor és Szabó János gőzmalma Okányban; Biehn János pépfedelemez gyára Mező-Telegden. Tőkés Vincze és Király Laos téglá és cserép égető gyára Margittán, Pirjér Péter forgony malma

Rontón, Novák Balázs téglá és cserép égető gyára Nagy-Bajomban, Kovács Sándor téglá és cserép égető telepe Bihar-Diószezen.

* **A kórházak parazitája.** A magukat betegnek szinlelő svindlerok névsorába, kik csak hogy ne kelljen dolgozniok, a monarchia összes kórházait vigig járják, a belügyminiszter a megyéhez érkezett legújabb leiratával a következő jó madarak neveit rendelte pótlólag beigtattatni: Kucsán Abele, Svaries Albin és Mandries Milutin. Mind a 3 horvát.

* **Száz forint egy czimért.** Budapest az idén decemberben pártonkívüli programmal egy nagy politikai napilap fog megindulni, melynek főszerkesztője Mikszáth Kálmán lesz. A lapot megindító konzorcium, mely nagyobbára szabadelvű párti képviselők-ből áll, most pályázatot hirdet — egy jól hangzó lapczim kitalálására. — A czimnek rövidnek, érdekesnek, a lapirányával lehetőleg meg egyezőnek és hangzatosnak kell lennie. Pályadíj 100 forint. Egy ember több czimvel is pályázhatik.

* **Betörő vasuti hivatalnok.** E hírünkre vonatkozólag azon felvilágosítást vettük, s kijelentésére felszöllittattunk, hogy P. L. nem hivatalnok, csak vasuti alkalmazott, ami minden esetre nagy különbség, mert így csekély foku intelligenciája érthetőbbé, bár nem menthetővé teszi bűnét.

* **Elkobzott élelmi szerek.** Tegnap a rendőrség nagy piac vizsgálatot tartott. Néhány kofától elkobzták az élelmi szereket, mert romlott állapotban hozták a piacra, az elkobzott élelmi szerek között, sok éretlen gyümölcs van s most tulajdonképen ennek van a saisonja. A rendőrség dicséretre méltó buzgalmat fejt ki, hogy a közönség elé, semmiféle az egészségre ártalmas élelmi szer ne kerüljön.

* **Agyonvert parasztleány.** Bogdán Lajos, Farkas Béla Bede Károly és Vas Mihály mező-sassi legények f. hó 26-án este összejöttek a koresma ivójában. Bogdán és Farkas régebb idő óta ellenséges viszonyban állottak Bedével és Vassal, de boros asztalnál mellett csakhamar kibékültek. De a kibékülés azonban csak látszólagos volt, mert midőn 8 óra tájban Bogdán és Farkas hazamentek, a hátramaradt két legény utánnok ment egy-egy vasvillával és füttykössel felfegyverkezve s az előttük gyanutlanul haladó két embert leütöttek. Bede a földre bukott s a két orvtámadó addig ütötte míg ki nem adta lelkét, Vasnak azonban sikerült nem nagy sebével még idejekorán elmenekülni. A két gyilkos megszökött de a b-ujfalui csendőrség letartoztatta őket a Nyíry gőzmalommal szemben levő koresmában. Bedét tegnap temették el.

* **Elveszett.** A »Schlauch-tér«-en tegnap délelőtt elveszett egy női remontoir arany óra. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha a talált tárgyat a rendőrség utján, tulajdonosa kezéhez juttatja. Az órába »A. B.« monogrammmal van vésvé s a lánczon apró zsuzsuk vannak.

Vadállatias kegyetlen apa.

— Saját tudósítónktól. —

Párját ritkító borzalmas vadállatias kegyetlenségről értesít nagy-szalontai levelezőnk, mely a nem messze fekvő Árpád községben a napokban történt és az egész lakosságot felháborította. Az esetről tudósítónk a következőket írja;

Szabó Lajos már évek óta civódásban és elégedetlenül él nejével, kit e miatt gyűlölt is, de neje erre mit sem hederített. Az e miatt bosszankodó férj fejében erre borzasztó szándék fogamzott, meg melyet meg is cselekedett.

Ugyanis, hogy nejét és anyósát megijessze és ez által nagyobb auktóritást szerezzen ma-

gának előtűk, 5 éves Julianna nevű mostoha leánykáját használta fel a kegyetlen bosszura, melyet neje és anyósa ellen forralt.

Egyik napon, midőn neje napszámba ment és csak a kis leány maradt otthon a kegyetlen apa megfogta a gyermeket s egy dézsa vízbe nyomta a fejét s addig tartá ott, míg fuldokolni kezdett: akkor kivéve a vízből egy zsineget nyakán hurokra vetve, a szobán keresztül vonszolva az ajtóig, hol az ajtó sarkára akasztva, ütlegelni kezdte s valószínűleg agyon is verte volna, ha éppen véletlen szerencsére meg nem érkezett volna a kis leány nagy anyja ki a látotakon megrémülven nagy rimánkodás között mentette meg a gyermeket és lakására vitte, honnan nyomban a község házához futott s a községi bírónak elmondotta a történeteket, ki persze tüstént csendőrökért küldött s azok a még szünet nélkül dühöngő apát letartóztattak. A félholtra kintzött gyermeket pedig gondos ápolás alá vétén, megmentették a halál torkából.

A csendőrség előtt mindent beismert a kegyetlen apa és egyre azt hangoztatta, hogy ha nem jön az anyósa, a gyermeket meg is ölte volna, mert előre megfontolt és elhatározott szándéka volt, gyermekét megölni, hogy ez által neje és anyósára ijesszen.

A valószínűleg elmezavarodott kegyetlen apát a csendőrök bekísérték a nagy-szalontai járásbíróshoz, hol a csendőrök előtt tett vallomását tökéletesen fentartotta és egyre a neje elleni bosszút emlegeti.

Valószínű, hogy elme állapotának megfigyelése végett, rövid idő alatt bekísérik a központi fogházba; mert minden jel elméjének zavarodottságára mutat.

EGYESÜLETEK.

A lövészegylet választmányi ülése.

A nagyvárad polgári lövészegylet választmánya tegnap délután fontos ügyben tartott ülést.

Nagyvárad város tanácsa ugyanis átírt a lövészegyletnek, hogy hajlandó-e a Rhédey-kert és faiskola gondozása és kezelésére nézve a lejárt szerződést megújítani, továbbá tudatja, hogy a Rhédey-kert mellett levő s a bolgárok által használt földterület, melyet eredetileg a Rhédey-kert kibővítésére szántak Nagyvárad város közönsége a honvéd hadapród iskola céljaira átengedte.

A választmányi ülésen jelen voltak: Janky József elnök, Mezey Mihály, Busch Dávid, Láng József, Hering Sándor, ifj. Rimanóczy Kálmán, Kunz Gusztáv, Weingärtner Andor, Kádár János, Élő János, Hegedüs Géza, Stankovits József, Diósy Soma, Fleischacker Gyula, Komornyik Benedek és Jankovits János jegyző.

Első sorban felolvasták a város által küldött átiratot, a fentebbi tárgyban.

Mezey Mihály ismertette, hogy mit tett az utóbbi 12 évben a lövészegylet és a kertfelügyelő-bizottság a Rhédey-kertért. Évenként ezekre került a kert és faiskola fenntartása az egyletnek. A Sport-tér a pavilonnal együtt mintegy 25 ezer forintba került s ehhez a város semmivel sem járult.

Hosszabb eszmecsere után elvileg kimondták, hogy a szerződést a Rhédey-kert és faiskola kezelésére nézve újabb 12 évi tartamra megkösse az egylet a várossal.

Mivel a város a szerződés egyes részeinek újabb megállapítását kívánja, ez irányban a tárgyalásokhoz a lövészegylet részéről, Mezey Mihályt, Kunz Gusztávot és Hegedüs Gézát küldték ki, azzal, hogy a tárgyalások eredményéről a választmánynak jelentést tegyenek.

Köszönettel vették tudomásul, hogy Láng József a 120. számú kötvényét az egyletnek visszajárandókoztatta.

Végül felkérték ifj. Rimanóczy Kálmán vá. tagot, hogy járjon el a biziklizőknek az egylet körébe vonása iránt.

Ezzel az ülés véget ért.

IRODALOM.

— A »Magyar Sion« legújabb száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Az autonómiai mozgalmak pszichológiája. Dr. Petheől. Vetési Albert veszprémi püspök. Makkay Józseftől. A klérus teendői a szociális kérdés megoldásánál. Aschenbrenner Józseftől. Benzés kolostorok Ausztriában. Felhívás. Irodalom és művészet: Dr. Hugo Weiss: Judas Makkabeus. Ism. dr. Kereszty V. — Dr. Paul Schanz: Apologie d. Christenthums. Albert M. Weisz O. Pr: Apologie des Christenthums. Ism. Liberius. — Iskolai értesítők. Ism. X. Y. — Cenner-Schmiedt: A mi könyvünk. Ism. Liberius. — P. Andreas Hamerle: Ecce Panis Angelorum! Is. Szücsy Géza. — Coloma: Lappen. Ism. X. Vegyes közlemények.

— Lourdes története orvosi szempontból. Lourdes csodaeseményeinek hatása alatt áll 37 év óta a világ. Nincs nemzet, melynek fiai oda ne zárandokolnának, hogy hitükben erősödjének, bajaikban vigasztalást, szenvedéseikben gyógyulást keressenek. Lourdes története ma-holnap egész irodalmat képvisel s ha Lasserre ékes tolla a lourdesi jelenések és gyógyulások történetét az egész világon elterjeszté, nem kevésbé értékes, sőt hitetlen körökben talán még nagyobb fontossággal bír Boissarie dr. fentjelzett művének megjelenése, ki Lourdesnak eseményeit mint orvos, tudós, s a lourdesi orvosi bizottságnak tagja tárgyalja. Őt éven át állandóan Lourdesben tartózkodott, hogy mint a tapasztalat és megfigyelés embere vizsgálja a rendkívüli gyógyulásokat. Hosszas megfigyeléseinek és tapasztalatainak eredménye a könyv, mely Francia- és Németországban nagy feltűnést okozott és számos kiadást ért. Nem lenne teljes Lourdesnak magyar irodalma ha e mű meg nem jelent volna. A könyv terjedelme 8 r. 26 iv, ára füzve 1 frt 60 kr., (növendékpapoknak 1 frt 20 kr.). díszes vászonkötésben 2 frt 20 kr. (Sacerdotibus erga sacra.) Megrendelhető Dr. HAICZL KÁLMÁN plébános Garam-Szent-Benedeken (Bars megye).

— Seper Kajetán könyve. Seper Kajetán a megboldogott »Nagyvárad Hirlap« szerkesztője, ki sajtóvétség miatt nemrég egy hónapot ült a budapesti gyűjtőfogházban. Tapasztalatait, »Öt hét a gyűjtőfogházban« czímen megírta s a kis füzetet egykori szerkesztőjének, Ábrányi Kornálnak ajánlta, ki most szintén a gyűjtő fogházban van.

TANÜGY.

A kolozsvári állami építő, fa és fémipari szakiskola. A kolozsvári állami építő, fa és fémipariszakiskolában a jövő évben új I. osztály fog megnyitni egészen új szervezettel és I—IV. évi tanfolyammal.

A fa- és fémipari tanfolyamok czélja: négy évi tanidő alatt a tanulókat a maguk iparágában elméletileg és gyakorlatilag képzett iparosokká, műizéssel bíró gyakorlati munkásokká, illetve segédeké és munkavezetőkké képezni ki. A gyakorlati kiképzés az intézettel kapcsolatos műhelyekben történik szakképzett művezetők vezetésével. Fölvételi tételek:

1. Rendes tanuló lehet mindkét szakon, a ki valyamely közép- vagy polgári iskolának legalább 2 osztályát vagy 6 elemi népiskolai osztályt vagy az alsófoku ipariskola 3 osztályát jó sikerrel végezte vagy sikeres felvételi vizsgálatot tesz le, 12 évét betöltötte.

2. A tanév 1897/98. tanévben kivételesen okt. 1-én kezdődik s a fölvett tanulók október 1—3-án 8—11-ig az igazgatónál személyesen tartoznak jelentkezni.

Rendes tanulók tandíjat nem fizetnek; de iskolai szereiket magok tartoznak az utasítások szerint beszerezni.

Az építő-ipari szak, hasonlóan I—IV. évi tanfolyammal s ugyanazon fölvételi feltételekkel megnyitják 1897. nov. 1-én. Jelentkezhetni fentírt igazgatóságnál 15 betöltött életév mellett, oly kőmives-, ács- és kőfaragó-tanulóknak vagy segédeknek, kik iparunkban egy év óta foglalkoznak.

A beiratás ideje október 20 nov. 2-ig. Beiratási díj 1 frt. egész évi tandíj 2 frt s a tanítás szereinek használatáért külön 2 frt.

A tanulók, kik a teljes négy évfolyamot elvégzik s legalább négy évi gyakorlatot bírnak felmutatni, a nyert végbizonyítvány alapján mint kőmives-, ács- és kőfaragó-mesterek önállóan működhetnek külön vizsgálat nélkül.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Az Elektra-előadás.

— A bizottság ülése. —

Csodálatos varázsa lehet Jászay Mari nagy nevének, mert mióta az első hír szerte röppent arról, hogy ő itt a Rhédey-kertben görög stílusban épült nyílt színpadon eljátsza nagy szerepét: Elektrát, azóta nem telt el egy nap sem, hogy a szerkesztőségbe ne érkezett volna tudakozódó levél, hogy mikor lesz az előadás és lehet-e már rá jegyet kapni.

És aki azt hinné, hogy az érdeklődés csak helyből datálódik, alaposan csalódik, látva az ország különböző részeiből — még külföldi fürdőkhöz időzöktől is hozzánk érkező leveleket. Mindmennyi levélre most adjuk meg az egyetemleges választ, hogy az Elektra-előadás aug. hó 15-én (kedvezőtlen idő esetén a következő napon) lesz megtartva.

Ebben a napban állapodott meg az előadást rendező bizottság, mely első ülését tegnap délután fél 6 órakor tartotta meg künn a Rhédey-kertben.

Az ülésen Mezey Mihály elnökölt. Jelen voltak: Janky József, Lovassy Andor, Kunz Gusztáv, Láng József, Hegedüs Géza, ifj. Rimanóczy Kálmán, Diósy Soma, Fehér Dezső, Halász Lajos Vidosits Gyula, és Busch Dávid.

Az ülés egész 2 órán át tartott, mert a bizottság mindent alaposan megtárgyalta.

A színpad a Rhédey-kert legszebb helyén az ugynevezett »nagy köröndön« lesz felállítva, Gyönyörű százados nyárfáktól övezett elipszis alakú helyre, a melynek a faiskola felé eső részében lesz felállítva a színpad. A görög stílusban épülő nagyszabású színpadot Rimanóczy Kálmán építi.

Ezt a színpadot félkör alakban köríti az óriási nézőtér, hol 2000 ülőhely és 3000 állóhely lesz, mert a bizottság tekintettel az óriás, — országos érdeklődésre legkevesebb 5000 nézőre számít.

A helyárakat az ülőhelyeket a bizottság 3 és 1 frtban állapította meg; az állóhelyek 50 és 20 krosok lesznek.

A jegyek Láng Józsefnél lesznek előjegyezhetők augusztus hó elsejétől kezdődőleg.

Az előadás pont 5 órakor veszi kezdetét.

Királyfogás.

A bájos zenéjü »Királyfogás« meglehetősen szép számú közönséget vonzott az este a színpad köré.

A nézőknek valódi műélvezetben volt részük, mert zenés darab még olyan egyöntetűen, olyan kiváló összhatásban az idén nem adatott, mint ez az operett.

Az előadás teljesen méltó volt a jeles darabhoz.

A legkisebb szereplőnek is része van a sikerben, mi arról győz meg bennünket, hogy a Leszkay társulata jó szereposztás mellett olyan kiváló operett előadást képes produkálni, a melyet más vidéki társulat aligha.

A főbb szerepekben kiváló alakítást nyújtottak s vidéki színpadon ritkán hallott bravúrral énekeltek Székely Irén (Fjóra:) Pintér Imre (Radzivil:) az előbbi különösen a »Futva árkon bokron...« kezdetű fülbemászó keringőt énekelte el kiváló precizitással, amiért a közönség hatalmas tapsviharral jutalmazta.

Rontai B. (Lóla) is derekasan megál-

lotta a helyét — kedvesen játszott. Pazar fényes costumje pedig feltűnést keltett.

A mon Margit (Amadil:) eleganciával játszott s könnyedén, kedvesen énekelt.

Hegyesi Gyula a (Marxheinet) követ szerepét kiválóan játszotta. A maszkja is nagyszerű volt. Ő is sok tapsot kapott.

Kövesi Albert (Don Bernardó) eleven játékaival sokszor megnevette a közönséget.

Szendrei, Tolnai, Csátár, Pesti általában az összes szereplők jól játszottak.

K. Rezső.

A »Nebánts virág.« A napokban ismét egy érdekes színházi estre van kilátásunk. A »Nebánts virág« kerül színre. A czim szerepet Ámon Margit fogja játszani, ki a legjobb »Nebánts virág«-nak van elismerve s úgy hangja, mint ügyes, eleven játéka teljesen megfelel a darab nagy énekszámainak. Tavaly is látta őt a közönség e szerepében s viharos sikert ért el. Nagy érdeklődéssel nézünk e fellépte elé is.

Katonai ügyek.

A nagyváradi honvédek idej gyakorlata.

— Hová mennek a váradi bakák? —

A Nagyváradon állomásozó 4. számú honvéd gyalogezred — mint azt már megirtuk volt, — az idej őszi nagy hadgyakorlatait Tatán fogja tartani, hol ő Felső, II. Vilmos német császár és Albert szász király is jelen lesznek.

A rendkívüli nagy arányu hadgyakorlatra augusztus vége felé indulnak el a nagyváradi bakák, kik a hosszú utat Nagyváradtól—Tatáig természetesen gyalog teszik meg s legjobb esetben is csak igen rövid utat fognak vasuton menni. A budapesti I., a pozsonyi IV. és a székesfehérvári V. honvédkerületek csapatai, azaz a 79. és 80. gyalog dandárok, hová az 1. 2. és 3. számú honvédgyalogezreddel a mi bakáink is tartoznak a budapesti IV. és a pozsonyi V. hadtest gyakorlatain vesznek részt a következő dandárokkal, illetve ezredekkel: a 73. és a 74. honvéd gyalogdandárok (13. 15. és a 14. 17. honvédgyalogezredek.) A 81. és a 82. honvédgyalog dandárok (17. 18. és a 19. 20. honvédgyalogezredek) a 2. és 3. lovas dandárok.

Ama tartalékos tisztek, hadapródok és altisztek, kik egy hadjárat esetére a kerekpár-szolgáltatásra vannak előjegyezve, a hadgyakorlatokon a saját kerekpárakon résztvehetnek.

A tartalékosok közül a nagy hadgyakorlatokra első sorban a régebbi évfolyamokat hívják be.

A tartalékosok fegyvergyakorlatai a zárógyakorlatok utolsó napján érnek véget.

A póttartalékosokat csak az őszi hadgyakorlatok után hívják be a fegyvergyakorlatokra.

A hadgyakorlatok idejére a gyalog századok létszámát 130 emberre egészítették ki a tartalékosoknak a fegyvergyakorlatokra való behívása által.

A lovasságnál a váci és a pápai 7. és a pécsi 8. honvédhuszár ezredek összes századai, továbbá a budapesti 1. honvédhuszár-ezred 1. oszállya 3. százada a tartalékosok behívása által 150 lovasra egészítették ki. A lovak létszámát a vállalkozóknak kiadott lovak behívása által egészítik ki 150-re.

A többi itt meg nem nevezett huszár századok létszámát ugyanilyen módon egészítik ki 140 lovasra.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

80.

Felnézett, beszélni akart, úgy látszott, hogy beszélő képességét visszakapta., szemeiből látszott, hogy teljesen öntudatnál van, hogy nem kerülte el figyelmét neje félelme, az a nagy félelem, nem attól, hogy férje meg fog halni, hanem attól, hogy újra felépül.

Ez azonban utolsó kép volt, utolsó képe a földnek, melyet most látott, mielőtt a halál megkönyörült rajta.

Leonora még ezen éjjel özvegy lett.

XXI.

Daisy igazán siratta atyját azonban fájdalom nem volt oly nagy, mintha néhány évvel ezelőtt halt volna meg. Nagyon fájt neki, utolsó percében nem lehetett oldalánál, azonban semmi bánat sem volt képes lelki nyugalomból kizavarni, mert atya az utóbbi időben irt leveleiben ismételt örömet fejezte ki a fölött, hogy a háztól elfutott, örömet fejezte ki előhaladása felett a nevelő intézetben, a viszontlátás reményében.

E viszontlátás azonban semmi örömmel nem kecsegtette Daisyt, mert ha arra gondolt, bizonyos félelem fogta el, mert a viszontlátás egyszersmind azt is jelentette volna, hogy Hollandiából, szeretett nagy bátyjától távoznia kell s a gyűlölt mostoha anyja mellett kell élnie.

Mikor az első fájdalom eltűnt, azzal vigasztalta magát, hogy most már nem kell távoznia itt maradhat élete végig.

A postán azonban borzasztó levelek érkeztek. Leonora tudósított testvérét, hogy semmi féle irat nem létezik, mely Daisy törvényesítéséről szólna. Keresztlevelében ugyan Smidt Glady van anyául feltüntetve, de e nő és Mac Dunolly közt semmi féle házassági szerződés nem látszott. Az atya hagyatéka e szerint egészen Jamesre s anyjára esik. Minden másról azonban bőlesen hallgatott.

Irtá, hogy ha ügyeit elrendezte, Hollandiába jó gyermekével együtt, s tüstönt megteszi a szükséges lépéseket, hogy Daisyt kielégítse. Más részről Vilmos lesz a leány gyámja, mihez ő ezennel teljes felhatalmazását küldi.

— Megnyerte a játékot, — szolt Vilmos — nem lehet csodálkozni okosságán; az atya és lánya el vannak téve láb alól, így hát Prada mint királynő uralkodik azon házban, melybe mint nevelő nő lépett.

E napokban Ottó is nagyon el volt foglaltva. Anyja váratlanul elhunyt, testvérei egészen ő rá szorultak. Mikor a fővárosban anyjára a menyinyire elrendezte ügyeit, Ankelóba tért vissza, tüstént megjelent barátjánál.

— Nézd csak — szolt Vilmosnak egy elsárgult levelet nyujta át — anyám papirjai s levelei közt találtam.

— Ah, ez Leonora írása! — kiáltott fel Vilmos.

— Az ám! És ezzel meg van fejtve a talány, miért vonakodott anyám, hogy nekem segédkezett nyujtsom és miért lettünk mi majdnem ellenségek.

— Ez hasonló hozzá — szolt Vilmos barátjának, visszaadva a levelet, egy másik hasonló hangzásu levél, kíséretében — Remélem most már belátod mire becsülted te a mi Pradánkat.

Ottó lehozta a gyűrűt újjáról mert még mindig hordta s így szolt:

— Igen! most már ismerem tetőtől talpig.

— Sokáig tartott. Azonban a szép, gazdag özvegy még most is veszélyes lehet rád nézve.

Az ajtó kinyílt. Daisy lépett be, szép mezei virág csokor volt kezében.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A módosított 16-ik §.

Budapest, jul. 30. (Saj. tud. táv.) Ma délután Szilágyi Dezső elnöklete alatt a béke konferencia ülést tartott, melyen Bánffy felolvasta a 16-ik § módosított 2-ik bekezdését, mely így szolt:

„Ha azonban a rágalmazás, vagy becsületsértés az 1878. évi V. t.-czikk 262. és 461. §-ában meghatározott személyek vagy nyilvános számadásra kötelezett vállalat igazgatója és tisztviselője ellen, avagy közmegbízásban járó ellen és pedig utóbbinak hivatalos tetteire vonatkozólag volt elkövetve, az esküdtszék ítél.“

Ezt a megoldást a pártvezérek nem tartják kielégítőnek, de mint közeledést, a czél felé, a béke érdekében elfogadták.

Ráth főpolgármester meghalt.

Budapest, július 30. (Saj. tud. távirata.) Ráth főpolgármester ma délután hosszas agónia után meghalt, számos középületen feketé zászló leng.

Az özvegy trónörökösne Oroszországban.

Pétevár, jul. 30. (Saj. tud. távirata.) Stefánia özvegy trónörökösne ma meglátogatta Pétevárt. A kikötőből, a hol Avelane tengernagy, a prefectus és a kormányzó fogadták, az erődbe ment, a hol a székesegyházban III. Sándor czár sirjára koszorut tett le. Ezután a főherczegnő sétát tett a városban.

A „Panama“ per.

Páris, július 30. (Saját tud. távirata.) A »Journal« biztos forrásból jelenti, hogy a »Panama« perben Le Pottevin vizsgálóbíró jelentését csak egy vagy két hét múlva fogja a főügyésznek benyújtani. E késedelmet közbejött akadályok idézték elő, melyeket eddig még nem sikerült megszüntetni.

A palota forradalom utójátéka.

Pétevár, július 30. (Saját tud. távirata.) Az özvegy czárné, Mihály nagyherczeg és Olga herczegnővel holnap a »Polarsten« Yachton Kronstadtból Koppenhágába utazik.

A kubai felkelés.

Madrid, július 30. (Saj. tud. távirata.) Havannából érkező hivatalos jelentések szerint a Kuba szigetén levő beteg katonák száma 22 ezerre rug. A »Hesal« azt írja, hogy a felkelők az erős időszakot erőik összegyűjtésére használják fel.

Áradás Bécsben.

Bécs, július 30. (Saját tudósítónk. táv.) A Duna és a Wien annyira kiáradt, hogy két nap óta a közlekedés teljesen szünetel, a lakókat éjjel több házból létrákon kellett kiszabadítani, a vizáradat a Schwarzenberg hidról 15 embert lesodort, a vonatok csak nagy késséssel közlekedhetnek.

Vasuti szerencsétlenség.

Berlin, július 30. (Saját tud. távirata.) A »Vossische Zeitung« jelenti Saarlanisból: Kreutzwaldnál az átalakított vasuti-hid egy része leszakadt, egy munkás megöletett, kettő pedig megsebesült.

KÖZGAZDASÁG.

Felfordult világ.

(A É) Készül a világ össze-vissza keveredni. Azok a kereskedelmi politikai viszonyok, a melyeken a mai gazdasági rendszer alapul, még annak az időnek, a maradványai, melyben még nem élesedtek ki annyira a termelési ágak egymáshoz való viszonyai, melyben az államok gazdasági konkurencijája még nem folytatott egymásnak saját területén olyan ekese-redett harcot.

Azóta megváltoztak a viszonyok, a régi keretek tarthatatlannokká lettek, a termelési ágak és termelő államok torzsalkodnak, s mindenki érzi, hogy új keretekre van szükség, új megállapodások kellenek. Ujonan kell szabályozni az államoknak egymáshoz való viszonyát.

Hajdanában, a mi még nem is volt olyan rég, leszólták a gazdát, ha csak arra gondolt is, hogy az ő termelése is megérdemli az állam kormányának gondoskodását, hallani sem akartak arról, hogy saját vámterületükön úrrá te

szik a magunk termelését. Megkötötte a monarchia a legörültebb kereskedelmi szerződést nyugot, kelet, dél és észak felé egyaránt s most ennek a keserű esümölcseit olyan nagyon megéreztek, hogy már ugyanazok, a kik akkoriban a gazda panaszát szerénytelenségnek megoklatlannak tartották, ma az első segítségnek, melyet a gazda az államtól megkövetelhet, a vámvédelmet állítják s maguk követelik a vámtarifa agrárius revízióját.

A magyar szabadelvű párt politikusai, a kik között még maguk a gazdák is kötelességüknek tartották igazmondó gazdatársaik ellen szavazni, hol azok agrár érdekeket hangoztatnak maguk is belátják, hogy a mai vámvédelem nem nézi a mezőgazdaságot, s annál kevésbé biztosít fejlődését. Tisza István könyvet irt az agrárpolitikáról és ezernyi hibái közül is kivilágít az, hogy már Tisza is szükségesnek tartja a vámtarifa revízióját. Legujabban Roszner Ervin báró, Máramaros-megye főispánja nyilatkozik meg ebben az irányban s egy újabban megjelent értekezésében egyenesen fölhívja a külömböző árnyalatu agráriusokat, hogy készítsék elő és teremtsék meg közös erővel, vállaltva az agráriusok vámközpontját, a gazdasági termékek ár-kezdését a külföldi verseny ellen.

Mindez természetesen nem ezektől az uraktól származott, hanem a magyar Gazdaszövetségétől és az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettől, mely ebben a kérdésben már tavaly hozott határozatot és közös akcióra hívta föl az Osztrák Gazdasági Egyesületet is, s melynek logikus követelése elől már a szabadelvűpárt tagjai sem térhetnek ki.

De bár mi először láttuk be ennek szükségességét, a mai vánikorlátokat nem mi kezdtük rázogatni, hanem a németek, a kik már megkezdtek a vámtarifa revíziójára vonatkozó tanulmányaikat s kik okvetlenül fognak és az 1903-iki szerződés megújításánál, vagy meg nem újításánál olyan előnyöket elérni a mi és egyéb nemzetek termelőinek hátrányára, melyek biztosítani fogják az újabb időkben termelésük prosperitását. Az osztrák kereskedelmi minisztériumban is dolgoznak ezen a kérdésen, csak nálunk késlekednek még vele s teszi ki a kormány az országot annak, hogy az osztrák kereskedelmi minisztériumnak bizonyára nem a mi érdekünkben kidolgozandó javaslata legyen az irányadó a vámszerződési kérdések jövődö megítélésénél.

No de ez egymagában véve még nem fölfordult világ, mert a dolognak természetes rendje hozza magával, hogy a lejárt szerződéseket megújítsák, vagy meg ne újítsák, erre nézve tárgyalásokat folytassanak s ezt hosszabb tanulmányozás előzze meg.

A fölfordulás más oldalról, jobban mondva oldalokról jön. Az egyik Amerika, a másik Anglia. Hát Amerikának az ügyét ugy körülbelül ismerjük már. Ott nem csak a vámvédelem az, a mi arra indítja az Egyesült Államokat, hogy óriási tarifákat állítsanak, hanem a

pénzügyi sanyaruság is, mely szükségessé teszi, hogy az unió kibővitse a vámbevételek forrását és magasabb vámtételek révén szerezzen újabb bevételeket. Ennek a kifolyása az u. n. Dingley-bill, mely a magas vámtételeiről hirhede vált Mac Kinley-billt részben még tetemesen túl is szárnyalja. Ez az új tarifa, mely augusztus elsején életbe is lép, Európa termelését zárja ki legalább részben Amerikából. Ezzel szemben Európa represszáliákat fog alkalmazni az amerikai termelés ellen s e fölött már meg is indulnak nemsokára a konferenciák az érdekelt európai államok között. Külügyminisztériumunk köréből kiszivárgott hírek szerint európai vámunioról, vagy legalább ad hoc szövetség létrejöttéről van szó.

Akár hogyan legyen a dolog, az amerikai vámreformmal szemben Európa akciója nem maradhat el. Az európai államok termelését a nem agrárius kormányok is kénytelenek lesznek megvédeni, mert az amerikai támadással szemben nem maradhatnak passzívák. Ha pedig retorzióképpen meg fog alakulni a tengerentuli verseny ellen védelmező európai vámunio, az a gazdáknak csak kellemes lehet, de a mi gazdáinknak nem föltétlenül nyert játszma.

Goluchovszky gróf külügyminiszter ugyanis gazdasági politikájában nagyon szívesen tesz kedvezményeket Oroszországnak. Már magánál a monarchia belső kiegyezésénél is kiszorított bizonyos tarifákat, melyek az orosz gabonának kedveznek s valószínű, hogy a külügyminiszter egy esetleges európai vámunioba is bele fogja vonni akarni Oroszországot. Pedig ha ez így van, az miránk nézve meglehetősen káros szövetség volna, mert az orosz termelés saját területünkön van olyan veszélyes konkurensünk, mint a tengerentuli termelés. De Oroszországnak a szövetségbe vonása az ügyből folyólag sincs megokolva, mert Oroszország nem ad czukorkiviteli prémiumot és így a Dingley-billnek az a záradéka, mely a prémiumot élvező cikkekre pótvámokat szab, Oroszországot nem is érinti.

Mindezekon kívül pedig még egy vámreform készül s ezzel egy szintén egészen akut, de általános viláfontosságú kérdés merül föl. Anglia gyarmataival egyesülni akar s a Londonból ennek megbeszéléséről távozó kanadai premier azt a nyilatkozatot vitte magával, hogy Anglia fölmondja Németországgal és Belgiummal kötött kereskedelmi szerződéseit. Ez a hír azt jelenti, hogy az angol birodalmi vámegység el van határozva hogy az idegen behozatalt differenzialis vámkezelés alá vonják. A nevezett szerződések egy évi fölmondásra szólnak. A szerződések e fölmondása és az európai államokkal szemben maximális autonóm tarifák alkalmazása, természetesen az európai államokat is hasonló eljárásra fogja bírni s így kilátásunk van rá, hogy egy év leforgása alatt. Angliával szemben oly vámháboru lesz mely az egész kereskedővilág-terrénumot alaposan át fogja alakítani.

Eképpen rövid idő alatt ugy kifordul a

kereskedelmi élet sarkaiból, hogy ország ország ellen, földrész földrész ellen, fordulva fog vámháboruban a neki legkedvezőbb föltételek elérésére igyekezni. Azután ismét megfognak állapodni a viszonyok. De addig is egy bizonytalan korszaknak nézünk elébe, melynek eshetőségeit fölbecsülni még nem lehet, de melytől van okunk félni, mert a hol zavarok harcz és háboru van, ott mi rendesen a rövidebbet húzzuk.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsdén 1897. július 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	100.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Italmé ési jog megváltási kötvény	100.70
Horvát szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszasza bályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járdék papírban	102.—
Osztrák járdék ezüstben	102.—
Osztrák járdék aranyban	123.25
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	146.50
Osztrák magyar bankrészevény	945.—
Magyar hitelbank részevény	362.05
Osztrák hitelintézeti részevény	367.80
Páris vista	344.—
20 márkás arany	950.—
Német birodalmi márka	587.—
London vista	119.05
Páris vista	476.—
20 márkás arany	11.79

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 89-ik szám. Bérlet 89-ik szám.

Páratlan. Páratlan.

az arad-nagyvárad szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi július 31-én,

Gál Gyula urnak jutalomjátékául.

XI-ik LAJOS.

Tragédia.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap két előadás.

Délután fél 4 órakor, félhelyárrakkal:

Eleven ördög.

Operette.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Gál Gyula urnak utolsó vendégjátékául.

A SZÓKIMONDÓ ASSZONYISÁG.

Színmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A m. kir. sz. osztály-sorsjáték újyében.

FIGYELMEZTETÉS.

Mint a m. kir. szab. első Osztalysorsjáték nagyváradi

íóelárusítója

van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét az iránt felhívni, idejekorán előjegyzés által, magát biztosítani, hogy minden reáfizetés nélkül sorsjegyhez jusson.

A rendkívüli érdeklődés, mely ezen gyönyörű tervvel bíró osztalysorsjátékok iránt már is mutatkozik, ugyanazt az eredményt szülheti, a minőt Németországban, (a hol évek óta a nagy közönség kedvencz játékát képezi) t. i. hogy a huzás előtt csak magas árával lehet sorsjegyhez jutni.

Összesen 100.000 lesz kibocsátva, melyek közül 50.000-re okvetlen nyeremény jut.

A főnyeremény a legkedvezőbb esetben

„Egy millió korona“

Ezen kívül van számos nagy nyeremény és pedig: 400.000, 200.000, 100.000, 90.000, 80.000, 70.000, 60.000, 50.000 stb. korona értékben és a legkisebb nyeremények is többre rugnak a sorsjegyek vétel áránál.

Az első huzásra a következő eredeti árrakon kaphatók nálam sorsjegyek:

- Egy egész eredeti sorsjegy . . . 6 firt — kr.
- Egy fél „ „ „ „ . . . 3 „ — „
- Egy negyed „ „ „ „ . . . 1 „ 50 „
- Egy nyolczad „ „ „ „ . . . — „ 75 „

Végül figyelmébe ajánlom a n. é. közönségnek, okulva a multakon szükségletét csakis a helyi piacon beszerezni, ezáltal rendkívül sok kellemetlenségtől óvja önönmagát a kicserélés, illetve a megújításnál és azonnali kifizetésnél. A huzáskor minden nevezetesebb nyeremény után sürgönyileg leszek értesítve, mely üzletemben nyilvánosan kiragaszta lesz. Teljes tisztelettel előjegyzéseket elfogad

Kiss Dávid

a m. kir. sz. osztalysorsjáték nagyváradi főelárusítója különleges tőzsdé.

Viszontelárusítók oly árban kaphatnak sorsjegyeket, mint az igazgatóságnál.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	V. v.			Gy. v.	Sz. v.	V. v.			Gy. v.	Sz. v.	V. v.			Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	2 23	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	7 05	P.-Ladány ind.	1 31	4 01	6 02	2 40	6 12	
B.-Hunyad	12 20	6 39	8 37	7 54	4 59	Nagyvárad ind.	10 20	3 25	7 54	10 16	9 06	Debreczen	3 05	5 30	8 00	4 07	7 40	
Csucsá	12 52	7 08	9 19	8 32	4 49	Szolnok	11 19	4 23	9 27	11 31	10 37	Érmihályfalva ér.	4 06	6 44	9 17	5 09		
Bucsa			9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka			9 50	9 10	5 38	Báránd			12 07	2 12	5 17							
Rév	1 34	7 46	10 08	9 30	6 13	Sáp			12 25	2 27	5 38							
Élesd	1 48	7 58	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva ind.	6 47	11 17	5 40	9 18		
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd			1 00	3 00	6 21	Debreczen	8 40	12 36	8 15	10 31	3 48	
F.-Vásárhely			11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes			1 14	3 12	6 37	P.-Ladány ér.	9 46	1 45	9 45	11 38	5 24	
Várad-Velenceze	2 25	8 33	11 10	10 37	7 51	Bors			1 28	3 25	6 56	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
Nagyvárad ér.	2 30	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki			1 36	3 32	7 08							
Nagyvárad ind.	2 37	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 08	1 48	3 42	7 22	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta.						
Püspöki		8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 15	2 06	3 58	1 22							
Bors			11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 25		2 30	4 05	1 31	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
M.-Keresztes			12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely			2 41	4 16	1 46	Sáránd	9 31	5 11	Vértés ind.			
Mező-Peterd			12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	H.-Bagos	9 46	5 26	M.-Pályi	5 47	1 30	
B.-Ujfalu	3 14	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	H.-Pályi	10 08	5 46	H.-Pályi	6 03	1 48	
Sáp			12 47	12 26	4 49	Rév	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	M.-Pályi	10 23	6 00	H.-Bagos	6 22	2 07	
Báránd			1 01	12 42	4 13	Brátka			4 06	5 43	4 08	N.-Léta-			Sáránd	6 47	2 34	
P.-Ladány	3 56	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucsa			8 51	4 27	6 05	Vértés ér.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18	
Szolnok	5 31	11 44	3 35	3 37		Csucsá	4 17	9 7	4 53	6 32	5 13	Sáránd—Derecske.						
Nagy-Káta	6 25	12 41	4 45	5 00		B.-Hunyad	4 50	9 07	5 32	7 16		Derecske—Sáránd.						
Budapest ér.	7 40	1 50	6 20	7 00		Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 34		Sáránd ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49	
												Derecske ér.	10 00	5 40	Sáránd ér.	6 20	2 09	

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely	4 44	11 04	7 57	Ósi	10 30	4 36	7 44	Kurtics	5 39	11 49	10 07
Less	10 48	4 56	8 06	Orosháza	5 39	11 54	9 38	Less	10 48	4 56	8 06	Békes-Csaba	7 01	2 33	4 50
Cséffa	11 03	5 12	8 29	Csaba	7 01	2 33	4 50	Cséffa	11 03	5 12	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szalonta	11 26	5 37	9 08	Gyula	7 27	3 05	5 26	Szalonta	11 26	5 37	9 08	Sarkad	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	11 46	5 57	9 37	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Kötegyán	11 46	5 57	9 37	Kötegyán	7 56	3 39	6 09
Sarkad	11 57	6 09	9 51	Kötegyán	7 56	3 39	6 09	Sarkad	11 57	6 09	9 51	Szalonta	8 28	4 10	6 47
Gyula	12 21	6 34	10 21	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Gyula	12 21	6 34	10 21	Cséffa	8 42	4 34	7 18
Csaba	2 10	7 22	4 42	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Csaba	2 10	7 22	4 42	Less	9 04	5 00	7 51
Orosháza	3 10	8 32	5 48	Less	9 04	5 00	7 51	Orosháza	3 10	8 32	5 48	Ósi	9 21	5 19	8 15
H.-M.-Vásárhely	4 00	9 26	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 15	H.-M.-Vásárhely	4 00	9 26	7 00	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30
Szeged ér.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30	Szeged ér.	4 35	10 20	7 55				

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad			
	Tv. sz. sz.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	4 10	2 27	Vaskóh ind.	2 55	2 20	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 48	2 40				
V.-Velenceze	4 24	2 38	Lunka-Rézbánya	3 07	2 33	Ósi	6 09	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 40				
Félix-Fürdő	4 51	3 —	Szudrics	3 34	3 02	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 23				
Kardó	5 09	3 14	Belényes	4 02	3 41	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 55				
Magyar-Gyepes	6 09	4 04	Sonkolyos	4 23	4 04	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 36				
Tasádfő	6 26	4 18	Belényes-Ujlak	4 35	4 16	Szakál	7 39	4 05	Köt	6 38	6 08				
Drág-Cséke	6 51	4 33	Borz	4 44	4 26	Nagy-tóti	7 55	4 21	Iráz	6 52	6 28				
Magyar-Cséke	7 11	4 48	Sólyom	5 01	4 46	Komádi	8 25	4 32	Komádi	7 10	7 03				
Dusesd	7 26	4 59	Gyanta	5 22	5 07	Iráz	8 42	4 49	Nagy-tóti	7 22	7 12				
Szombatság-Rogoz	8 07	5 35	Hollód	5 36	5 22	Köt	9 19	5 14	Szakáll	7 48	7 44				
Hollód	8 19	5 46	Szombatság-Rogoz	5 57	5 54	Vésztő	9 44	5 32	Körösszeg	8 11	8 19				
Gyanta	8 33	5 59	Dusesd	6 21	6 25	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 38				
Sólyom	8 59	6 24	Magyar-Cséke	6 33	6 40	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 53				
Borz	9 14	6 38	Drág-Cséke	6 54	7 11	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 13				
Belényes-Ujlak	9 26	6 49	Tasádfő	7 08	7 27	Gyoma ér.	12 45	8 06	Nagyvárad ér.	9 20	9 32				
Sonkolyos	9 39	7 01	Magyar-Gyepes	7 22	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad					
Belényes	10 25	7 35	Kardó	7 55	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25				
Szudrics	10 48	7 57	Félix-Fürdő	8 08	8 45	B.-Püspöki	7 17	6 02	Érselind	5 37	6 06				
Lunka-Rézbánya	11 17	8 22	V.-Velenceze	8 37	9 09	Bihar	7 46	6 25	Székelyhid	6 14	6 51				
Vaskóh ér.	11 33	8 37	Nagyvárad ér.	8 47	9 19	Paptamási	8 18	6 53	Nagykágya	6 27	7 05				
						Gyapoly	8 36	7 08	B.-Diószeg	6 42	7 25				
						B.-Diószeg	9 01	7 29	Gyapoly	6 59	7 43				
						Nagykágya	9 17	7 43	Paptamási	7 24	8 09				
						Székelyhid	9 51	8 10	Bihar	7 45	8 33				
						Érselind	10 24	8 33	B.-Püspöki	8 05	8 57				
						Érmihályfalva ér.	11 04	9 07	Nagyvárad ér.	8 21	9 14				

Félix-Fürdő—Püspök-Fürdő—N.-Várad							
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	9 50	—	4 45	—	7 42	—
V-Velenceze ind.	8 29	9 59	2 34	4 54	6 46	7 51	9 40
Püspök-Fürdő ér.	8 32	10 —	2 48	4 55	6 47	7 52	9 41
Félix-Fürdő	9 06	10 14	3 07	5 14	7 04	8 11	9 58
		10 37	3 21	5 31	7 20	8 28	10 13

Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz			
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Vegy. v.		Vegy. v.
Félix-Fürdő ind.	9 08	10 42	3 23	5 35	7 23	8 30	10 15	Szombatság-Rogoz ind.	8 10	Dobrest ind.	5 03
Püspök-Fürdő	9 19	11 —	3 37	5 52	7 35	—	—	Nánhegyes	8 36	Nánhegyes	5 13
V-Velenceze ér.	9 34	11 16	3 52	6 08	7 50	8 49	10 42	Dobrest	8 46	Szombatság-Rogoz ér.	5 37
Nagyvárad ind.	9 36	11 17	3 54	6 09	7 53	8 50	10 44				
Nagyvárad ér.	9 50	11 27	4 08	6 19	8 07	9 —	10 58				

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.	
Székelyhid ind.	10 02	8 —	Margitta ind.	4 35	4 45		
Apátkeresztur	10 56	8 46	Monos-Petri	4 46	4 57		
V.-Ábrány	11 12	9 —	V.-Ábrány	5 57	5 10		
Monos-Petri	11 24	9 11	Apátkeresztur	5 13	5 29		
Margitta ér.	11 35	9 21	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 10		

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.

A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.

A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.